

III / D / 110

TÜSTAV
TARİH ARAŞTIRMA
VAKFI

II. MUSTAFA SUPHİ'NİN (YARIM KALMIŞ) MANİFEST ÇEVİRİSİ :

Bakû'dayken bana, Türkiye'ye götürmem için, üstünde **Poesie** sözcüğü basılı, sayfa kenarları yıldızlı, ciltli bir defter verildi. İçinde, M. Suphi'nin kendi elyazısıyla başladığı, fakat bitiremediği bir **Manifest** çevirisi var. Bu yadigârın Türkiye'de saklanması için gösterilen temiz yurtseverlik duyguları önünde saygıyla eğilirim. Ülkemizde, bu defteri teslim edebileceğim uygun bir Devrim Tarihi Müzesi kuruluncaya değin, bunu emanet olarak kendim saklamak niyetindeyim.

Aşağıda çevrimyazısı sunulan belge, altı imzalanmış olarak defterin başına yapıştırılmıştı. Yalnız başlığı Arap harfleriyle elyazısı, metni ise Kiril alfabesiyle Azerbaycan dilinde daktiloyla yazılmıştır.

«İzahat

Türkiye Komünist Partisi'nin bânisi Mustafa Suphi arkadaşın elyazması olan bu defteri ben 1930'uncu yılda Kırım Simferopol [Ak Mescit] şehrinde muallim Osman Efendiden aldım.

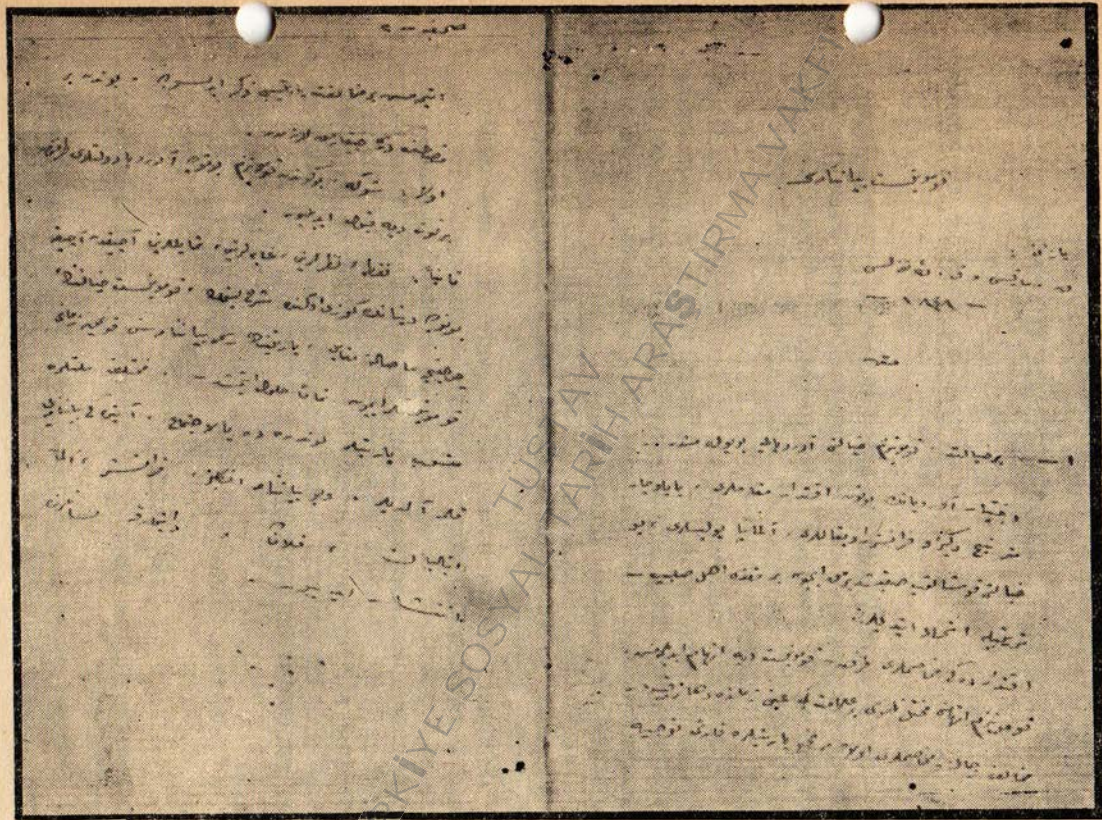
Mustafa Suphi Arkadaş 1918'inci yılda Moskova'da neşrine başladığı *Yeni Dünya* Türkçe Komünist gazetesini 1919'uncu yılda (Türkiye'ye yakın olduğu için) Simferopol şehrine nakl ederek orada neşrine devam eder. Biraz vakitten sonra Vrangel ordusu tarafından işgâl olunan Simferopol'den uzaklaşmak mecburiyetinde kalan Mustafa Suphi arkadaş bazı elyazmalarıyla beraber tercümesini yazmakta olduğu bu defteri de Osman Efendiye saklamak için verir.*

1920'nci yılda Simferopol tekrar Sovyetler ülkesine geçer ve Komünist gazetesi olan *Yeni Dünya* gazetesi tekrar Kırım Ablostnoy [Bölge] Komitesinin nâşiri resmî organı olarak çıkmaya başlar. 1930'uncu yılda bu gazetenin onyillik bayramı teşkil olundu. Ben tesadüfî olarak bu bayramda Osman Efendi ile tanış oldum. O, benim Türkiye Komünisti olduğumu bildikten sonra Mustafa Suphi arkadaşın elyazmalarını saklamak için götürmemi teklif etti. Bizim için çok kıymetli olan bu aziz hatırayı bu vakte kadar ben gözbebeğim gibi saklamaktayım.

1920'nci yıldan Ankara Komünist Partisi Merkezi Komitesi Kadınlar Şube Müdüresi, hâl-i hâzırda Sovyet ülkesi parti uzvu, şahsî pensiyacı [emekli] Cemile Nuşirvanova.»

* «Suphi, ecaret hayatında bütün kapitalin, köpekleri olan emperyalistlerin, sahte sosyalist ve milliyetçilerin yirminci asırda medeniyet maskesi altında oynadıkları kanlı komedilerini, bütün proleter âlemine karşı hesapsız ihanetlerini teşhir için yazmış olduğu pek değerli eserini maatteessüf neşre muvaffak olamamıştır. (Dipnotu:) Bu eser, Denikin'in Kırım'ı işgali arifesinde Kırmızı Ordu ile Odesa'ya giden Suphi tarafından Osman namında yerli bir yoldaşa muhafaza edilmek üzere bırakılmıştı. Maatteessüf bu genç de bu eseri yakmaya mecbur olmuştur.»

Alli Yazıcı'nın, 28-29 Kânunusânî 1921 — Karadeniz Kıyılarında Parçalanmış Mustafa Suphi ve Yoldaşlarının İkinci Yıldönümleri adlı anma kitabındaki M. Suphi üstüne yazısından. (Moskova: Kızıl Şark Matbaası, 1923), s. 5.

توضیحات بیانیه

اینجانب در مقامی که در اینجانب
توضیحات در بیانیه
اولاً شرفی که در بیانیه
برای اینجانب در بیانیه
ثانیاً فقط در نظر اینجانب
برای اینجانب در بیانیه
ثالثاً در بیانیه
رابعاً در بیانیه
خامساً در بیانیه
سادساً در بیانیه
سابعاً در بیانیه
ثامناً در بیانیه
تاسعاً در بیانیه
عاشرماً در بیانیه

تاریخ
مکان
محل

برای اینجانب در بیانیه
اولاً در بیانیه
ثانیاً در بیانیه
ثالثاً در بیانیه
رابعاً در بیانیه
خامساً در بیانیه
سادساً در بیانیه
سابعاً در بیانیه
ثامناً در بیانیه
تاسعاً در بیانیه
عاشرماً در بیانیه

Mustafa Suphi'nin elyazısıyla Manifesterinin birinci ve ikinci sayfaları

(s. 1) KOMÜNİST BEYANNAMESİ

Yazan :

K. Marx ve F. Engels

METİN

1 — Bir hayalet, komünizm hayaleti Avrupa'yı büyülemiştir.. İhtiyar Avrupa'nın bütün iktidar makamları, Papa ve Çar Metternich' ve Guizot, Fransız radikalleri, Almanya polisleri, bu hayaleti kuşatıp sıkıştırmak için bir mukaddes Ehl-i Salıp — tertibiyle ittihat ettiler.

İktidardaki muhasımları tarafından komünist diye itham edilmemiş, komünizm ithamını muhtel-i namus bir alâmet gibi aynı zamanda daha terakkiper ver muhalif ricaline ve muhasımları olan mürteci partilere karşı tevcih (s. 2) etmemiş bir muhalefet partisi zikredilsin.

Bundan bir muzaaf ders çıkarmak lâzımdır.

Evvelâ: şu ki, bugün komünizm bütün Avrupa devletleri tarafından bir kuvvet diye kabul ediliyor.

Saniyen: nokta-i nazarlarını, gayelerini, temayüllerini açıktan açığa bütün dünyanın gözü önünde şerh etmek, komünist hayaletinin çocukça masalına mukabil, partinin resmî beyannamesini koymak zamanı, komünistler için tamamen hulûl etmiştir. Muhtelif milletlere mensup partiler Londra'da biliçtimâ âtidedeki beyannameyi kaleme aldılar ve bu beyanname, İngiliz, Fransız, Alman, İtalyan, Flaman ve Danimarka lisanlarında intişar ediyor.

(s. 3)

1

Burjuva ve Proleter

2 — Bugüne kadar insan cemiyetinin tarihi, sınıfların kavgaları tarihidir.

Serbest insan ve esir, havas ve avam, asil ve memlûk, usta ve çirak, bir kelimeyle: ezenler ve ezilenler nihayet bul-

maz bir münazaada birbirine karşı göğüs gererek bazen elatından, bazen açıktan açığa fasılasız bir mücadeleyi devam ettirdiler. Bu mücadele bazen bütün cemiyetin inkılâbî bir tarzda karma-karışık olmasıyla, bazen de karşı karşıya gelen iki sınıfın mahvıyla neticelenirdi.

Zamanımıza takaddüm eden tarihî devirlerde hemen her tarafta görürüz ki, cemiyet müteferrik sınıfların muhtelit bir teşkilâtını arzeder ve heryerde mütenevvi içtimai meratibin teşrifatını buluruz. Böylece Eski Roma'da âyan, şövalyeler; avam, esirler; kurun-u vustada derebeyler, ustalar, çıraklar, köleler ve hemen (s. 4) bütün sınıfların bir hususî teşrifatı vardı.

3 — Hâzır cemiyet, derebeylik cemiyetinin devrilmesinden doğan burjuva cemiyeti — sınıf ziddiyetlerini ilga etmedi. O ancak, evvelkilerin yerine yeni sınıflar, yeni zulüm ihtimalleri, yeni mücadele şekilleri ikame etti.

Devrimiz, burjuvazi devri, hiç değilse bir sınıf-ı mümeyyize mâliktir. O sınıf ziddiyetlerini basitleştirdi. Gittikçe bütün cemiyet iki muhasım cepheye, doğrudan doğruya muhalif iki sınıfa, burjuvazyaya ile proletaryaya ayrılıyor.

Kurun-u vusta köleleri, ilk nahiyelerin burjuvalarını doğurdular. Bu nahiyeye burjuvazyasından asrî burjuvazyanın ilk tohumları inkişaf ettiler.

Amerika'nın keşfi, Afrika'nın etrafında dairenmâdar seyrüsefer, yükselen burjuvazyaya yeni bir zemin temin ettiler. Şarkî Hindistan ve Çin pazarı, Amerika'nın müstemleke haline kalbi, müstemlekelerle ticarî münasebet ve mübadelât, mübadele vesaitinin, umumiyet üzere emtianın tenevvüü, buharlı seyrüsefain ve sanayi, o zamana (s. 5) kadar görülmemiş bir terakkiye mazhar kıldılar ve aynı zamanda yıkılan derebeylik cemiyetinin kalbgâhında mevcut inkılâpçı unsurun büyümesini tesri ettiler.

4 — Bundan beri, yeni pazarlar açıldığı nisbette artan ihtiyaçlara derebeylik veya lonca şeklinde sınaî işletme artık elvermiyordu. İmalâthane onun yerine geçti. Ustalar mutavassıt sınaî sınıf tarafından bir kenara atıldılar ve muhtelif esnaf cemiyetleri arasında vuku bulan taksim-i amâl yerine, atelye içindeki taksim-i amâl kaim oldu. Lâkin pazarların tevessuu, ihtiyaçların artması, tevakkufsuz devam etti. Kifa-

yet etmemek sırası nihayet imalâthaneye geldi. Sinaî istih-sali de su buharı ve makinecilik inkılâp ettirdi.

İmalâthane yerini asrî büyük sanayie bıraktı. Sanayiî küçük burjuvazyası yerini sanayi milyonerlerine, hakiki sa-nayi orduları reislerine, asrî burjuvalara terketti.

(s. 6) Amerikanın keşfi dünya pazarını mümkün kılmıştı. Büyük sanayi onu tahakkuk ettirdi. Dünya pazarı, ticaret, sey-rüsefain, kara yolları için azim bir inkişaf sebebi teşkil etti. Öyle bir inkişaf ki, onun da aks-i tesiriyle sanayi büyüyordu ve sanayiî, ticaretin, seyrüseferin, demiryollarının, her ye-ni ittisai, burjuvazyanın ileri; bir yeni hatvesini kaydedi-yordu. O bu suretle sermayelerini daha ziyade arttırıyor, de-rebeyliğin bekayası ve mirası olan diğer içtimâî sınıfların heyet-i mecmuasını daha gerilere tardediyordu.

5 — Böylece, asrî burjuvazya; uzun bir inkişafın, istihsal usulünde ve nakil vasıtalarında bütün bir silsile-i inkılâbatın mahsulü olarak arz-ı vücut etmektedir. Yükselmesinin her bir müteakip kademesinde burjuvazya aynı cesamette bir sı-yasî terakki vücuda getirmiştir. Derebeylik ashab-ı timari-nin tahakkümü altında ezilen bir sınıf; nahiyeler de, sahib-i iktidar ve müstakil bir cemiyet, burada müstakil beledi cum-huriyet, ötede vergilere ve angaryaya tâbi üçüncü (s. 7) kuv-vet; sonra imalâthane devri gelince aristokrat hükümdarlıkta olduğu kadar mutlak hükümdarlık da — asaletle muva-zene husule getiren bir dara; ne şekilde olursa olsunlar tek-mil hükümdarlıkların temel taşı ve başlıca esası iken... bur-juvazya; büyük sanayiî ve cihânşümul pazarın tesisi, hakk-ı fetih olarak asrî temsili devlette teknil hâkimiyet-i siyasi-yeyi teslim etti. Asrî hükümet iktidarı, bütün burjuva sını-fının müşterek menfaatlerini tanzim ve idare eden bir hey'et-i merfaadan başka bir şey değildir.

6 — Tarihte burjuvazyanın rolü herşeyden evvel inkılâpcuyâ-ne bir rol idi. Burjuvazya iktidara vaziyed ettiği her yerde iç-timâî maişetin bütün pederâne ve şairâne derebeylik şart-larını tahrip etti. Her âdemi doğuş icabatı mâfevkinde bulu-nan insanlara rapteden derebeyliğin karışık ve mütenevvi rabitalarını merhametsizce kırdı. Hissiyat ile hiçbir alâkası olmayan çırcıplak menfaatten ve bervech-i peşin tediyeinin zaruri icabatından [başka] bir rabitanın insanlar arasında

devam etmesini arzu etmedi. (s. 8) Dindarâne heyecanların, asilâne hamlelerin, burjuva hassasiyetinin kutsî zerrelerini, hesabî hodbinliğin soğuk mevceleri içinde boğdu. Şahs-ı beşerin haysiyetini, mübadele kıymeti şeklinde nakde tahvil etti ve o kadar hararet ve heyecanlarla takip edilmiş ve o kadar pahalıya malolmuş, bütün hürriyetler yerine, yalnız olarak, ruhsuz muamelât-ı ticariye hürriyetini tesis etti. Hülâsa din ve siyasetin aldatici kostümü altında tebdil-i kıyafet etmiş istismar yerine, açıktan açığa, hayasızca, doğrudan doğruya, dürüştâne bir tarzda yapılan istismarı ikame etti.

Burjuvazya o zamana kadar dindarâne bir hiss-i riayetle, hürmet ve takdir edilen beşerî faaliyetlere müteallik vazifelerin cümlesini, zahirî yıldızlarından tescit etti. Tabibi, hukukşinası, rahibi, şairi, âlimi kendi tâbiyetinde ecirler haline getirdi. Burjuvazya izdivacın medar-ı iftihar olan heyecan ve hassasiyet nikâbını yırttı ve artık izdivaç rabitası bir para işinden başka bir şey olmuyordu. (s. 9) Burjuvazya, kurun-u vustada irticâın hayran olduğu vahşiyâne kuvvetle intişarın, nasıl pek mantıkî bir tarzda en menfur bir tembelliğe müncer olduğunu açıktan açığa ispat etti. Kendisinden evvel kimsenin gösteremediği bir tarzda insan faaliyetinin nelere kâdir olduğunu gösterdi.

Mısır ehramlarından, Roma köprülerinden, Gotik katedrallerinden daha pek başka muhayyir-il ukûl şeyler vücuda getirdi. Ehl-i Saliplere ve fütuhatlara hiç benzemeyen mücadeleler yaptı.

7 — Burjuvazyanın sadece mevcudiyeti istihsal aletlerinin (yani, istihsal şeraitinin) ve içtimâî şeraitin hey'et-i mecmuasının bilâfasıla tahavvül ve tebeddülünü farz eder. Bilâkis eski istihsal usulünün olduğu gibi idamesi, mazideki sınıfların cümlesi için esaslı bir şarttı. Burjuva devrinin alâmet-i farikası, istihsalin bilâfasıla takallübatı, içtimâî şeraitin durmaksızın sarsılması, ebedî bir asayişsizlik ve tahrikâtıdır. (s. 10) O zamana kadar paslar ve yosunlar içinde tutmuş gibi lâyetegayyer duran içtimâî rabitalar atik ve şayan-ı hürmet fikir ve itikat mevkepleriyle beraber inkıtaa uğruyor. Yeni teşekkülâtın rabitaları, salâbet peyda edemeden yıpranıyor. Zadeğânlığın ve istikrarın ruhunu teşkil eden herşey hürmetsizliğe maruz oluyor. Nihayetünnihaye, beşeriyetin mevcudiyetini ve beşerî münasebetleri insanların ha-

yale kapılmayan apaçık bir gözle tetkik etmeleri icap ediyor.

8 — Mahsulâtına gittikçe daha geniş pazarlar bulup açmak ihtiyacı, burjuvazyayı bütün kürre-i arz sathı üzerinde telâs içinde koşuşup didinmeye teşvik eder. Heryere burnunu sokması, heryerde yerleşmesi, mübadelâtının şebekelerinin her tarafa girmesi icap eder. (s. 11) Mürtecileri pek ziyade mükedder ederek sanayii millî temelinden mahrum etti. Eski millî sanatlar mahvedildi. Tahriplerine her gün devam olunuyor.

Bunlar yerlerini yeni sanayie terk ediyorlar. Bu berikilerin kabulü milletler için bir hayat ve memat meselesidir. Bu sanayi sadece yerli mevadd-ı iptidaiyeyi işlemekle iktifa etmiyor, fakat en uzak havaliden getirilmiş mevadd-ı iptidaiyeyi de kullanıyor ve yalnız yerlinin istihlâkatı için imâl etmiyor, fakat bütün cihan için çalışıyor. Mahallî sanayiinin tatmin ettiği eski ihtiyaçlar, yerlerini; teskin ve tatmini en uzak memleket ve iklimler mahsulâtının istimaline vabeste olan yeni ihtiyaçlara bıraktılar. Mahallî ve millî mevcudiyetlerin asûde ve sofiyane sulh ve sükûnuna melce teşkil eden eski hudut maniaları; milletler arasında sıkı ve muhtelit bir tesanüt tevlit eden mübadelâtnı namütenahî ihtilâfatı muvacehesinde yıktılar. (s. 12) Bu hususta maddî istihsal, manevî istihsal hepsi birdir. Her milletin husule getirdiği fikrî âsar, cümlesinin müşterek malı oluyor. Mahdut görüşlü, hususî eserlerin modası geçti: millî ve mahallî edebiyatların tenevuundan bir cihan edebiyatı doğuyor.

9 — İstihsal aletlerinin heyet-i mecmuasını harikanüma bir süratle mükemmelleştirmek ve hay-i kâbil-i mukayese bir derecede nakliyatı kolaylaştırmak suretleriyle, burjuvazyaya, en barbar iptidai efale varıncaya kadar mevcudiyeti teşmil etmiştir.

Mahsulâtının ehveniyeti, bütün Sedd-i Çinleri yaran; ecnebiye karşı besledikleri kinde en sebatkâr olan vahşileri bile teslim olmaya mecbur eden bir ağır topçu kuvveti mahiyetindedir. Yeryüzünde yaşayan bütün akvamı, mahvolmak tehdidi karşısında, kendisine mahsus istihâl usulünü kabule ve medeniyet tabir olunan şeyi memleketlerine ithale — yani bizzat kendilerini de burjuvalaşmaya icbar eder, bir kelimeyle kendi tasvirine müşabih bir dünya imâl eder. (s. 13)

10 — Burjuvazya, şehri, köyün hâkimi vaziyetine getirdi. Muazzam şehirler halketti. Şehirlerin ahalisini, köylerinkinden namütenahi bir derecede ziyade arttırdı ve ahalinin mühim bir kısmını köy hayatının kalın kafalılığından kurtardı. Köyü şehrin taht-ı hâkimiyetine vaz'ettiği gibi, vahşi veya yarı-vahşi memleketleri de medenî memleketlerin tâbiyetine geçirdi, köylü ahalisini burjuva ahalinin, Şarkı Garbın taht-ı tâbiyetine koydu.

11 — Burjuvazya gittikçe istihsalin, emlâkin ve ahalinin parçalanmasının önüne geçmektedir. Ahaliyi teksif, istihsal ve sairini temerküz, emlâki küçük adette ellerde teraküm ettirdi. Bunun meş'um neticesi siyasi merkezîyet oldu. Sadece itihah etmiş, herbiri hususî menfaatlara, kanunlara, hükûmetlere, gümrüklere mâlik müstakil vilâyetler yekdiğere mezcedilip (s. 14) birarada yoğuruldu. Aynı hükûmete, aynı kavanine, müşterek bir sınıf menfaatine ve müşterek bir gümrük hududuna mâlik bir tek madde haline kâlb edildi.

12 — Burjuvazya ancak bir asırdan beri hâkim sınıf vaziyetinde olduğu halde mucizenüma adedi ve hayretâver kudreti, daha evvelki ensalin müctemian yapabildiklerini gerilerde bırakan müstakil kuvvetler halketti. Râm edilen tabii kuvvetler, makineler, sanayi ve ziraate tatbik edilen kimya, buharlı vapurlar, şimendüferler, elektrikli telgraflar; yeniden açılan boylu boyunca kıt'alar; seyrüsefere salih kılınmış nehirler; zeminden fıskıran halk kitleleri; içtimaî sâyin sine-sinde bu kadar muazzam müstahsil kuvvetler uyuduğunu vaktiyle hangi nesil şüphe ve tahayyül etmeye cesaret etmişti!

(s. 15)

13 — Böylece derebeylik cemiyetinden, burjuvazyanın teşekkülünü mümkün kılan istihsal ve istihlâk vesaitinin doğduğunu gördük. İnkışaflarının bir raddesinde, bu istihsal usullerinin ve nakil vasıtalarının derebeylik cemiyetinin istihsal ve mübadele şeraiti ile imalât ve ziraatın derebeylik teşkilâtıyla, bir kelimeyle mülkiyetin derebeylik şekliyle gayr-i kâbil-i tevfiik bir hale geldiğini gördük. Bütün bu usul-ü istihsale müzaheret edecek yerde onu işkâl eden zencirler haline gelmişti. Bu zencirleri kırmak icap ediyordu ve onlar nihayet kırıldı.

Bu usul-ü idarenin harabeleri üzerinde serbest rekabet ve

ondan mantiken inşiaab eden içtimâî ve siyasî teşkilât burjuva sınıfının siyasî ve iktisadî hâkimiyet-i mutlakası teessüs etti.

14 — Bugün buna müşabih bir prosesüs, bir tahavvül muvacehesindeyiz. İstihsal ve istihlâkın burjuva şeraiti, mülkiyetin burjuva (s. 16) usulü, kudretli istihsal ve mübadele âletlerinin harikalarını fıskırtan hâl-i hâzır burjuva cemiyeti... davet ve tecessüm ettirdiği tahtezzemîn kuvvetleri itaat altına almaktan âciz bir sihirbazdır. Onar onar birkaç defa devreden senelerden beri sanayi ve ticaretin tarihi, asrî müstahsil kuvvetlerin, asrî istihsal usulüne karşı isyanının tarihinden başka bir şey değildir. Halbuki kendisine karşı isyan edilen mülkiyet usulü, burjuvazyanın bizzat mevcudiyeti ve hâkimiyeti ile tev'emdir. Zaman zaman tekerrür eden, her defasında daha tehditkâr «buhranlar»ın bütün burjuva cemiyetinin mevcudiyetini mevzuubahs ettirdiğini zikretmek kifayet eder. Her ticarî buhran, her defasında vücuda getirilmiş olan mahsulâtın mühim bir kısmının tahrip edilmesini intaç eylemeyle kalmaz; aynı zamanda mukaddema temin edilmiş (s. 17) müstahsil kuvvetlerin de yokolmasını mucip olur. Her buhran ecdadımızın mânâsız bulacağı bir salgının zuhurudur. Bu bir fart-ı istihsal buhranıdır. Birdenbire cemiyet, âni bir barbarlık haline rücu eder. Sanki bir kıtlık, umumî bir tahrip harbi onun vesait-i maişetini bağteten kesiverir. Sanayi ve ticaret yokolmuşa benzer. Bu neden? Zira, bu cemiyetin medeniyeti çok geliyor, vesait-i istihsalıyesi lüzumundan fazladır, sanayi, ticaret ifrat dereceyi bulmuştur. Bu andan bilitibar emri altında olan müstahsil kuvvetler, artık burjuvazya mülkiyetinin vaziyetini takviye etmezler.

Bilâkis büyümelerinde bu mülkiyetin dar nisbetlerini harikulâde bir derecede tecavüz etmişler. O zaman bu mülkiyet onlara engel olur ve bu engeli iskat etmekle bütün burjuva cemiyetine de adem-i intizam ve tezepzüp iras ederler. (s. 18) Onun mevcudiyetine varıncaya kadar tehdit ederler. Burjuva mevcudiyetinin şeraiti, istihsaline hizmet ettiği bütün servetleri, kendisine mal etmek imkânını azaltır. Bu buhranlardan kurtulmak için burjuvanın kullandığı usuller hangileridir? Bir taraftan cebren birçok müşterek kuvvetlerin imhası, diğer taraftan yeni pazarların fethi ve eski pazarların daha derinden istismarıdır. Bu tarz-ı hareket neye yarar?

Aşikâr görünüyor ki, daha çok sanayii alâkadar eden daha müthiş buhranlar ihzarına ve bu buhranların önüne geçmek vesaitini daha ziyade tenkis etmeye yarar.

15 — Bu suretle, burjuvazyanın derebeyliği yere sermek için kullandığı silâhlar, şimdi kendi aleyhine dönüyor, hepsi bu kadar değil! Burjuvazya yalnız kendisine ölüm getiren silâhları imâl etmedi. (s. 19) Bu silâhları istimal edecek adamları da, asrî ameleleri, proleterleri de kendisi doğurmuş olacaktır.

Burjuvazya, yani sermaye büyüdükçe proletaryaya da iş buldukları müddetçe vesait-i taayyüşe mâlik olan ve sâyleri sermayeyi tezyit ettiği müddetçe iş bulan asrî ameleler sınıfı da aynı derecede büyüyor. Bu ameleler kendilerini perakende olarak satmak ızdırarındadırlar. Diğer herhangi ticarî eşya gibi bir maldırlar ve bundan nâşi rekabetin bütün tahavvülâtından, piyasanın bütün neticelerinden mütevellit aks-i tesire maruzdurlar.

Makineciliğin inkişafı ve işbölümü neticesi her türlü istiklâlden mahrum olan iş, işçi için bütün cazibesini kaybetmiştir. O makinenin âdi bir zeyli olur ve kendisinden en basit ve en yeknesak, en kolay öğrenilebilen iş talep olunur. Bugün bir amele tutmak için yapılacak masraf, yaşamaya ve neslin idamesine (s. 20) lüzumlu olan şeylerin bedelinden ziyade değildir. Halbuki bir malın —şu halde «iş»in de— fiyatı, onun istihsali için icap eden masarife muadildir. İş çetinleştikçe ücret tenakus eder, dahası var: makinecilik ve işbölümü inkişaf ettikçe aynı teşebbüste iş saatlerinin tezyidi, muayyen bir zaman zarfında talep edilen işin arttırılması ve makinelerin hareketi tesri olunması, ilâhir... suretleriyle sarf edilen iş yekûnu o nisbette çoğalır.

16 — Asrî sanayi, patriyarkal ustabaşının küçük imalâthane-sini, sınaî sermayedarın büyük fabrikasına tahvil etti. Orada hesapsız ameleler birbiri üzerine istif edilmiş; askeri bir tarzda teşkilât altına alınmıştır. Bunlar sanayinin alelâde askerleri, neferleridir ve onlara nezaret etmek için bütün bir zabıt ve küçük zabıt teşrifatı mevcuttur. Burjuvazya sınıfına, burjuvazya hükûmetine köle olmaları yetmez, her gün, her saat makineye, müfettişe ve bilhassa burjuva fabrikacıya uşaklık ederler. Açıktan açığa yegâne hedef olarak (s. 21) maddî menfaati ilân ettiği nisbette, bu istibdat pek fazla miskinçe, kindar ve müz'icidir.

17 — El işi ne kadar daha az meharet ve daha az maddî kuvvet istilzam eder, yani asrî sanayi ne kadar çok inkişaf ederse, kadın ve çocuk işi o kadar çok erkek işi yerini alır. Cins ve yaş farklarının artık amele sınıfı için ehemmiyet-i içtimaiyesi kalmaz. Artık yalnız yaş ve cinse göre muhtelif masrafları dâi olan iş âletleri vardır.

18 — Amelenin fabrikacı tarafından soyulması, iç ücreti kendisine nakden tediye edilmekle, biter bitmez, derakap burjuvazinin diğer kısımları, mülk sahibi, perakendeci tüccar, rehin mukabili borç verenler ilâhir... her taraftan onun üzerine saldırırlar.

Eski zamanın mutavassıt sınıflarının, küçük sanatkârlarının, tüccarlar ve irat sahiplerinin, esnaf ve köylülerin küçük sermayeleri, büyük sanayi işletmesine kifayet etmez (s. 22) ve büyük sermayedarların rekabetine dayanamadıklarından mağlup düşerler yahut da meharetleri yeni istihsal usulleriyle kıymetsiz bırakılarak tedricen proletarya vaziyetine sukut ederler. Böylece proletarya ahalinin bütün sınıflarına mensup âzâlarla çoğalır.

19 — Proletaryanın geçirdiği inkişaf safahatı müteaddittir. Lâkin doğar doğmaz burjuvazyaya karşı mücadele etmek mecburiyetindedir. Mebadide bu mücadele amelelerin kendilerini doğrudan doğruya ferdan istismar eden, burjuvazyaya karşı bir mücadelesidir. Buna başlayanlar evvel emirde müferrit, işçiler, bilâhare bütün sanayi şubesinin bir merkez etrafında tecemmu etmiş cemiyetleridir. Bunlar hücumlarını yalnız mevcut burjuva istihsal şeraitine tevcih etmezler. İstihsal âletlerine karşı bile alınırlar. Ecnebi ve rakip emtiayı tahrip ederler. Makineleri parçalarlar, öznileri [? fabrikaları] yangına verirler. Kurun-u vustanın mahvolmuş amelesinin şeraitini ihya etmeye çabalarlar. (s. 23)

20 — Bu safhada işçiler memleketin her tarafına dağılmış ve rekabetle parçalanmış bir kalabalık teşkil ederler. Amele kitlesinin tesanüdü husul bulursa, bu henüz onların bizzat tecemmuundan tahaddüs etmez, ancak onlara başvurmayla mecbur kalan ve bütün proletaryayı kendi siyasî gayelerine vusül için harekete getirmeye henüz kâdir bulunan burjuvazyanın idaresi altında toplanırlar. Binnetice tekâmülünün bu raddesinde cemiyetler hakiki düşmanlarına karşı mücadele etmezler. Lâkin düşmanlarının düşmanlarına, mutlak hüküm-

darlığın son bakiyelerine karşı, eshab-ı emlâke, sanayi mün-tesibi olmayan burjuvalara, küçük burjuvalara karşı hücum ederler. Böylece bütün tarihî hareketin idaresi burjuvazya-nın elinde temerküz eder. O zaman elde edilen her muzaffe-riyet burjuvazyanın bir muzafferiyetidir.

21 — Lâkin sanayinin inkişafı proletaryayı yalnızca adetçe tezyit etmez, onu daha kesif kitleler halinde tecemmu ettirir. (s. 24) Proletarya kuvvetini hissetmekle daha ziyade kuvvet-lenir. Mihanikî âlât, işin nev'ine göre olan farkları izale ve hemen her yerde ücreti müsavi bir alçak seviyeye irca et-tikçe muhtelif proletarya zümreleri arasındaki menfaat ve tarz-ı maişet farkları da ortadan kalkar.

Fakat burjuvaların aralarında câri olan ve ticarî buh-ranları intaç eden rekabet dolayısıyla bu amele ücreti gün-den güne daha sık olarak temevvücuta maruz kalır.

Makineciliğin bilâinkıta inkişafı ve tekâmülü kesb-i sü- rat ettikçe amelenin tekmil şeraiti gittikçe daha ziyade mev- zuubahs olur ve münferit amele ile münferit burjuva arasın- daki çarpışmalar iki sınıf beynindeki çarpışmaların evsafını daha ziyade ibraz eyler. Mebdede ameleler, burjuvalara kar- şı toplantılar yapmaya başlarlar. İttihatlarının hedefi ücret- lerinin müdafaasıdır. Sonra muhtemel isyanlar için mühim- mat biriktirmek maksadıyla devamlı cemiyetler tesisine ka- dar giderler. (s. 25) Bazı yerlerde mücadele, isyana münka- lip olur.

22 — Bazen amele bir galebe temin ederler. Fakat bu geçici- dir. Bu hücumların hakiki kârı, doğrudan doğruya muvaffa- kiyetin verdiği menfaat değildir. Bu kâr, amele arasında git- tikçe intişar eden birlikten ibarettir. Bu birlik büyük sanayi- nin vücuda getirdiği ve muhtelif mahallerin amelesine, mü- tekabil münasebetlere girişmek imkânını veren nakil vası- taları sayesinde suhulet peyda etmiştir. Halbuki bu ittihat husul bulunca, aynı nev'iden mahallî mücadelelerin teaddü- dü mütemerkez istikametli bir tek milli mücadeleye, bir sınıf mücadelesine tahavvül eder. Lâkin her sınıf mücadelesi bir siyasî mücadeledir. Kurun-u vustada ancak dahilî memleket yollarıyla işleyen burjuvaların, tahakkuk ettirmek için asır- larca zaman sarfettikleri birliği, şimendüferler sayesinde pro- letler, pek az zaman zarfında tahakkuk ettirdiler.

23 — Maamafih, proletarya sınıfı ve neticeten proletarya si-

yasî partisi, halk ile bu teşkilât beynindeki (s. 26) rekabet dolayısıyla yeniden kırılır. Lâkin daima da her dakika ameleler daha kuvvetli, daha selâbetli, daha kudretli olarak kurulur. Burjuvazyanın dahili münazaa ve münafaretlerinden bilistifade, proletarya sınıfı cebren ve kanun vasıtasıyla işçilerin menfaatlerinden bazılarını tanıtmaya muvaffak olurlar.

İngiltere'de on saatlik gün kanunu bu nev'idendir.

24 — Eski cemiyette tahaddüs eden bütün çarpışmalar, birçok vekayide proletaryanın tekâmülünü teshil ederler. Burjuvazya fasılasız bir mücadeleye girişmiştir, Evvelâ: aristokrasiye karşı, sonra sanayinin terakkisiyle menfaatleri haleldar olan burjuvazi kısımlarına karşı... Bütün bu mücadelelerde o, proletaryaya müracaat, onun müzaheretini talep ve böylece onu siyasî harekete sevk etmek ısrarındadır. Böylelikle proletaryaya kendi teşekkülüne hizmet eden vesait-i terbiyeviyeyi ita etmiş olur. Burjuvazi proletaryaya kendisine karşı çevri-lecek silâhlar vermiş oluyor. (s. 27)

25 — Bundan maada, gördüğümüz gibi, sanayinin terakkisi proletaryaya hâkim sınıftan cesim kısımları ilâve eder veya hiç değilse onların mevcudiyetini tehdit eder.

Sınıflarından sukut etmiş bu burjuvalar dahi proletaryaya birçok vesait-i terbiyeviyeye temin ederler.

Hülâsa: sınıf mücadelesi kat'i bir dakikasına her yaklaştığı zaman hâkim sınıfın ve bütün eski cemiyetin inhilâl ameliyesi öyle bir şiddet, öyle bir huşunet ihraz eder ki, iktidar makamına sahip olanlardan küçük bir grup kendi sınıfından ayrılır. Ve istikbâl kendisine ait olan inkılâpçı sınıfa iltihak eder. Nasıl vaktiyle ahâlinin [aristokrasinin] bir kısmı burjuvazyaya geçmişse, tıpkı bunun gibi zamanımızda, burjuvazyanın bir kısmı proletaryaya geçer ve bilhassa bu hal tarihi hareketin hey'et-i mecmuasının idrakine kadar yükselebilen birkaç burjuva fikriyatçısı için vâki olur.

26 — Zamanımızda burjuvazyaya muhalefet eden bütün sınıflardan yalnız proletarya hakikaten inkılâpçı bir sınıftır. Büyük sanayi muvacehesinde diğer sınıflar erir ve mahvolurlar. Proletarya ise en halis mahsulü gibi ondan neşet eder. Mutavassıt sınıflar, küçük sanatkâr, (s. 28) küçük tüccar, esnaf ve köylüler burjuvazyaya ancak tehlike altında bulunan kendi mutavassıt sınıf mevcudiyetlerini siyanet etmek

için hücum ederler. Buna mebni inkılâpçı değil, fakat muhafazakârdırlar.

Daha ileri giderek onlara mürteci diyebiliriz. Zira tarihin çarkını tersine çevirmek teşebbüsünde bulunurlar. Yahut inkılâpçı iseler, proletarya içinde hâl olmaya mahkûm bulduklarını idrak ettikleri için inkılâpçıdırlar. Bu takdirde hâli hazır menfaatlerini değil, lâkin müstakbel menfaatlerini müdafaa ederler. Kendi nokta-i nazarlarını terkederek proletarya nokta-i nazarına geçerler.

Serseri proletaryaya eski cemiyetin en süflî tabakalarını teşkil eden bu süprüntü de gelince, bazen proletarya inkılâbı onu da âni bir sarsıntıyla, hareketi içine sürükler. Maamafih (s. 29) vaziyet-i hayatiyesi kendisini daha ziyade irticaî manevralar için, satın alınmaya rûy-u rıza göstermeye mütemayil kılacaktır.

27 — Eski cemiyetin mevcudiyet şeraiti, proletaryaya tayin edilen mevcudiyet şartları vasıtasıyla tahrip olunmuştur. Proletaryanın mülkü yoktur. Onun zevce ve çocuklarıyla münasebetinin artık burjuva rabitalarıyla hiç alâkası yoktur. Asrî, sınaî iş içinde, İngiltere, Fransa, Amerika ve Almanya için aynı olan sermayeye asrî tâbiyeti altında her millî hususiyetini kaybetmiştir. Kanunlar, ahlâk, din, onun için herbiri arkasında bir burjuva menfaati gizlenen burjuva itikad-ı bâtilasından ibarettirler.

28 — Şimdiye kadar yekdiğerini müteakıp, iktisada vaz'iyed eden bütün sınıflar, tekml cemiyeti kendi iratlarını teminat altına koyan şartlara mahkûm etmek suretiyle kazanılmış vaziyet-i iktisadiyelerini muhafaza etmeye çabalyorlardı.

Proleterler şimdiye kadar kendilerine bir gelir hissesi verilen usulleri ilga etmek suretiyle, ancak içtimaî müstahsil kuvvetleri (s. 30) elde edebileceklerdir. Yani demek oluyor ki, iradın tevzii hakkında mevcut bütün idare usulünü ilga etmelidirler.

Proletaryanın kendisine ait siyanet edilecek hiçbir şeyleri yoktur. Bilâkis şimdiye kadar ki bütün hususi teminatları, bütün hususi muhafaza tertibatını tahrip etmelidirler.

29 — Şimdiye kadarki bütün içtimaî hareketler, ekalliyetler tarafından yahut ekalliyetler menfaatine yapılmıştı. Proletarya hareketi ekseriyet-i azimenin, ekseriyet-i azime menfaatine hareketidir. Eğer cemiyet-i hâziranın en süflî tabakası

olan proletarya ayaklanacak, başını kaldıracak olursa bu isyanın infilâki, resmî cemiyeti teşkil eden tabakat-ı âliyeyi beraber alıp getirmesi iktiza eder.

30 — Proletaryanın burjuvazyaya karşı mücadelesi, esasında öyle olmamakla beraber, şeklen bir millî mücadele olacaktır. Bedihîdir ki, her memleketin proletaryası evvel emirde kendi burjuvazasının hakkından gelmek mecburiyetindedir. Bu tarzda, proletarya (s. 31) inkişafının en umumî safahatını tasvir etmekle, hâl-i hâzır cemiyette az çok gizli olarak mevcut vatandaş muharebesini açık bir inkılâp halinde infilâk ettiği ve burjuvazyayı cidden devirecek, proletaryanın kendi hâkimiyetini tesis edeceği noktaya kadar takip ettik.

31 — Bugüne kadar bütün cemiyetleri gördük ki, ezen ve ezilen sınıfların zıddiyeti üzerine istinat etmiştir. Fakat bir sınıfı ezebilmek için onun hiç değilde esirlik hayatını devam ettirebilecek şeraiti temin etmek lâzım gelir. Köle, köleliğine rağmen nahiyenin (komünanın) âzâsı sırasına yükselmişti; derebeylik mutlakiyetinin boyunduruğu altında küçük burjuva, burjuva olmuştu. Asrî amele, bilâkis sanayinin terakkiyle yükseleceğine gittikçe daha derin bir surette bizzat kendi sınıf şeraitinin dünuna sukut ediyor. İşçi yoksul fakir oluyor ve fakirlik ahalinin ve servetin artmasından daha çabuk büyüyor. Böylece aşikâr olarak tahakkuk ediyor ki, burjuvazyaya bundan böyle cemiyetin (s. 32) hâkim sınıfı olarak kalmaya ve kendi sınıf mevcudiyeti şartlarını mutâ bir kanun gibi cemiyete kabul ettirmeye muktedir değildir. Hükümet etmeye kabiliyetsiz olmuştur, Zira artık esirlerine esarete tahammül için icap eden esbab-ı taayyüşü temin etmekten âcizdir. Onların öyle bir hale düşmesine rıza göstermesi icap ediyor ki, bu halde onlar vasıtasıyla doyunacağına, kendisi onları doyurması lâzımdır. Cemiyet artık burjuvazyaya hâkimiyeti altında yaşayamaz, yani artık burjuvazyanın mevcudiyeti cemiyetin hayatı ile kâbil-i tevfiik değildir.

32 — Burjuvazyanın mevcudiyetinin ve hâkimiyetinin başlıca merbut bulunduğu şart, eshas-ı hususiyenin elinde servetlerin terakümü, sermayenin teşekkülü ve tezayüdüdür. Onsuz sermayenin mevcut olamayacağı şartı da, ücretli işçiliktir. Ücretli işçiliğin yegâne istinatgâhı, amelelerin kendi aralarındaki rekabettir. Fakat burjuvazyanın bilâ kasd ve mukavemet âmili bulunduğu sanayinin terakkisi, ameleleri reka-

bet ile hâl-i infiratta idame edecek yerde, cemiyetler vasıtasıyla onların inkılâpçı ittihatlarını vücuda getirdi. Böylece büyük sanayinin kendi inkişafı, burjuvazyanın istinat ettiği istimlâk ve istihsal usulünü temelinden tahrip ediyor. (s. 33) Herşeyden evvel, burjuvazya kendi mezar kazıcılarını husule getiriyor. Burjuvazyanın harabiyeti ve proletaryanın zaferi mütesaviyen her ikisi de gayr-i kâbil-i içtinaptır.

2

Proleterler ve Komünistler

33 — Komünistlerin diğer partilerle olan münasebeti nedir?

Komünistler diğer amele partileri muvacehesinde ayrı bir parti teşkil etmezler. Proletaryanınkilerden ayrı gayrı menfaatleri yoktur.

Amele hareketine tatbik etmek kastiyla ayrı prensipler, esaslar vaz' etmezler. Komünistlerle diğer amele fırkaları arasındaki fark şundan ibarettir.

1. Proleterlerin muhtelif millî mücadelelerinde, Komünistler, milliyetten müstakil ve tekmil proletaryaya müşterek olan menfaatlara nazar-ı dikkati celp ederler ve kıymet verirler.
2. Proletaryayla burjuvazya arasındaki mücadelenin geçirdiği muhtelif safhalarda, Komünistler tam hareketin menafiini temsil ederler.

34 — Demek oluyor ki, Komünistler, tatbikatta bütün memleketlerdeki amele partilerinin en sabitkadem kısmını ve ameleye bilââfasıla yeni bir şevk verenidir. Nazariyatta proletarya kitlelerine nazaran, proleter hareketinin şeraitini, ceryanını ve umumî neticelerini idrak etmekten münbais faikiyete mâliktirler. (s. 34)

Yakın gaye Komünistler için, diğer proletarya fırkalarıyla birdir. Proletaryanın sınıf halinde teşkili, burjuvazya hâkimiyetinin devrilmesi, proletarya tarafından siyasi iktidarın zaptedilmesi.

35 — Komünistlerin nazari telâkkiyatı, katiyen şu veya bu cihan ıslahatçıları tarafından keşf ve icat edilmiş fikirler ve esaslar üzerine istinat etmez. O telâkkiyat ancak mevcut bir sınıflar mücadelesi ile gözümüz önünde ceryan eden bir tarihi hareket gibi bilfiil mevcut şartların umumî ifadesidir.

ler. Mevcut mülkiyet şartlarının ilgası komünizmin hususi bir vasfı değildir.

36 — Mülkiyet şartlarının cümlesi mütemadiyen karışıklıklara, değişmelere maruz bulunmuştur.

Meselâ: Fransız İhtilâli, burjuva mülkiyet lehine derebeylik mülkiyetini ilga etti. Lâkin ezmine-i mütaahhara, burjuva ferdi mülkiyeti; bir sınıf mücadelesi ve insanın insan tarafından istismarı şartları altında mahsulât, istihsal ve istimplâkinin vuku bulduğu vaziyetin son ve mükemmel ifadesidir. (s. 35)

Bu itibarla, Komünistler, filhakika nazariyelerini şu terkip ile ifade etmekte haklıdır: Ferdi mülkiyetin ilgası... 37 — Ferdin sâyiyle şahsî olarak kazanılmış mülkü ilga etmek istediğimizden dolayı biz Komünistlere çok defa taarruzda bulunuldu. Deniliyor ki, bu mülk, her hürriyetin, her faaliyetin, hür istiklâl-i şahsiyetin temelini teşkil eder.

Acaba, sây ile, faaliyetle, istihkak ile kazanılmış olan bu mülk hangisidir? Burjuva mülkiyetinden evvel mevcut olan küçük burjuva, küçük köylü mülkiyetten mi bahsolunuyor? Onu bizim ilga etmemize ihtiyaç yoktur. Sanayi inkişafı onu şimdiden ilga etmiştir ve hergün biraz daha ilga ediyor.

Hâl-i hâzır burjuva ferdi mülkiyetten mi bahsolunuyor?

O halde, acaba ücretli iş, proleterin işi, bu proleter için bir mülk tevhit ediyor mu? Katıyen değil. Amele, ücretli işi istismar eden ve gündelikçi işçilerin miktarını tezyit etmezsiniz (s. 36) çoğalmasa mümkün olmayan mülkiyeti vücuda getiriyor. Bugünkü şekilde mülkiyet, sermaye ve ücretli işin muhalif kutupları arasında hareket eder. Bu tezadın iki kutbunu tetkik edelim.

38 — Sermayedar olmak herhangi bir şahsî vaziyete malik olmak değildir. İstihsalde bir içtimaî mevki işgal etmeyi istilzam eder. Zira sermaye müşterek bir hasılatdır ve ancak birçoklarının müşterek sâyiyle faaliyete getirilebilir ve hatta son tahlilde cemiyetin bütün âzâlarının sâyiyle ancak sermayedar olur.

O halde, sermaye bir şahsa merbut bir kudret değil, cemiyetin lâzım-ı gayr-i müfarıkı olan bir kudrettir.

Buna binaen sermaye, bütün cemiyet âzâlarının müşterek malı addedildiği takdirde şahsî mülkiyet, müşterek mülkiyete

kâlb edilmîş olmaz. Tebeddül eden mülkiyetin içtimâî vasfıdır. O bir sınıf mülkiyeti olmaktan çıkar.

39 — Geçelim ücretli işe.

Ücretli işin vasatî alım fiyatı, asgarî ücrettir. (s. 37) Yani işçiyi, kendi işçi şeraiti altında yaşatmak için icap eden taayyüş vasıtalarının mecmuu kadardır. Ücretli işçinin, sâ-yiyle elde ettiği şey, ancak hayatını idameye kifayet eder. Elinde fazla bir şey kalmaz. Biz hayatı sadece devam ettirmek maksadıyla, şahsın sâ-yinin mahsulünü elde etmesi hakkını ilga etmeyi asla istemiyoruz. Bu temellük kendisine başkalarının sâ-yi üzerinde bir iktidar temin etmeye kâfi; bir safî irat bırakmaz. Fakat biz işçiyi, ancak sermayeyi arttırmak için yaşatan, hâkim sınıfın menafii icabına göre onun hayatını tehdit eden bir tevzi usulündeki bütün sefaletleri ilga etmek istiyoruz.

40 — Burjuva cemiyetinde, canlı iş, ancak sermayede terakküm etmiş olan işi arttırmak için bir vasıta. Komünist cemiyetinde, terakküm etmiş iş, işçilerin hayatını genişletmek, zenginletmek ve tenmiye etmek için bir vasıttan ibaret olacaktır.

Burjuva cemiyetinde mâzî hâl üzerinde saltanat sürer. (s. 38) Komünist cemiyetinde hâl-i hâzır üzerinde saltanat sürecektir. Burjuva cemiyetinde müstakil ve şahsî olan sermayedir; çalışan fert ne istiklâl mülkiyeti, ne şahsiyete.

Bu vaziyeti ilga etmek; işte, burjuvazyanın şahsiyeti ve hürriyeti ilga dediği şeydir. Hakkı da var ve hiç şüphesiz burjuva şahsiyet, istiklâl ve hürriyetini ilga etmek murat olunuyor.

41 — Burjuva istihsalinin hâl-i hâzır şeraiti altında hürriyet denilince, ticaret hürriyeti, alımsatım hürriyeti anlaşılır.

Fakat artık hiçbir nev'i cambazlık kalmazsa, tabiatıyla cambazlık serbestisi de kalmayacaktır. Serbest satıcılığa müteallik bütün parlak cümleler ve hâl-i hâzır burjuvazyanın tekmiil diğer ahrarane atıp tutmaları, ancak kurun-u vustanın kuyut ve şuruta tâbi cambazlığına ve kul ve köle vaziyetindeki burjuvazya kiyasen bu mânâyı haizdir. Her türlü alışverişin, istihsalin tekmiil burjuva şartlarının ve bizzat burjuvazyanın Komünizme tevfikân ilgası muvacehesinde bunların hiçbir mânâsı olamaz. (s. 39)

42 — Hülâsa: sizin anladığınız mânâdaki mülkiyeti ilga et-

474

mek istediğimizden şikâyet ediyorsunuz. Ve hakikaten de istediğimiz budur. Sâyin sermayeye, paraya, irada artık tahvil edilemediğini; kısaca, içtimai iktidarın bilkuvve inhisarını temin etmediğini, şahsî mülkiyetin burjuva mülkiyetine kâlbolmadığını görünce, şahsiyetin ilga edildiğini ilân ediyorsunuz.

Demek ki, size göre, şahıs, burjuva, hem mülk sahibi burjuva olduğunu itiraf ediyorsunuz. Muhakkak bir surette bu şahsiyet ortadan kaldırılmalıdır.

Komünizm hiçbir kimsenin içtimai mahsulâtı elde etmesine muhalefet etmez. Lâkin bu mahsulâtı elde etmek suretiyle âharın sâyini kendisine tâbi kılmak iktidarını hazfeder. 43 — Ferdî mülkiyetin ilgası, her türlü faaliyetin tevakkufunu mucip olacağı ve umumî bir haylazlığın herkese sirayet edeceği itirazı ileriye sürüldü.

Böyle olsaydı, burjuva cemiyeti daha çok, haylazlığı içinde mahvolup gidecekti. Zira bu cemiyette çalışanlar zengin olmuyorlar (s. 40) ve zengin olanlar çalışanlar değildir. Kuşkulanan şey şu müptezel hakikate münce olur: artık sermaye kalmayınca ücretli iş de kalmayacaktır.

Komünizmin maddî şeyleri istihsal ve tevzi usulüne